

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**DAVČNO IZOGIBANJE PREKO FINANČNIH
OFFSHORE CENTROV**

Ljubljana, september 2008

ALJAŽ KETIŠ

IZJAVA

Študent Aljaž Ketiš izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, napisanega pod mentorstvom dr. Marka Košaka, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, 30. 9. 2008

Podpis:

KAZALO

UVOD.....	1
1 SPLOŠNO O DAVČNIH OAZAH	2
1.1 Opredelitev davčnih oaz	2
1.1.1 Lastnosti davčnih oaz	2
1.2 Zgodovina davčnih oaz.....	3
1.3 Tipi davčnih oaz	4
1.4 Davčne oaze po svetu	5
1.4.1 Evropske davčne oaze	5
1.4.2 Karibske davčne oaze	6
1.4.3 Afriške davčne oaze.....	7
1.4.4 Severnoameriške davčne oaze	8
1.4.5 Tihooceanske davčne oaze	8
2 DAVČNO NAČRTOVANJE PREKO DAVČNIH OAZ	9
2.1 Izvedba davčnega načrtovanja	9
2.1.1 Analiza obstoječe baze podatkov	9
2.2 A-S model pri davčni utaji in davčnem izogibanju	11
2.3 Uporaba davčnih oaz za davčno izogibanje	14
2.3.1 Sprememba stalnega bivališča.....	15
2.3.2 Ustanovitev krovnega podjetja v davčni oazi.....	15
2.3.3 Premostitvena podjetja (ang. <i>Conduit companies</i>).....	15
2.3.4 Zavarovalniška podjetja.....	16
2.3.5 Registracija plovil v davčnih oazah.....	16
2.3.6 Storitvena podjetja.....	16
2.4 Primeri praktične uporabe davčnih oaz	16
2.4.1 Primer namestitve lastne zavarovalne hiše.....	16
2.4.2 Primer uporabe holding podjetja	17
3 BOJ PROTI DAVČNIM OAZAM.....	18
3.1 Vladne ovire pri davčnem izogibanju.....	18
3.2 Organizacije v boju proti davčnim oazam.....	19
3.2.1 Evropska unija	19
3.2.2 Projektna skupina za finančno ukrepanje	19
3.2.3 Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj.....	20
3.3 Afera Liechtenstein.....	21
3.3.1 Ozadje afere	21
3.3.2 Odzivi na afero	22
SKLEP	22
LITERATURA IN VIRI.....	24

KAZALO TABEL

Tabela 1: Primer izračuna davčnega bremena ob uspešnem davčnem načrtovanju.....	17
---	----

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Pričakovani dobiček podjetja pri funkciji kazni $\theta(e) = ((e \cdot \tau)^2)/10$	13
Graf 2: Pričakovani dobiček podjetja pri funkciji kazni $\theta(e) = 50 \cdot e \cdot \tau$	13
Graf 3: Pričakovani dobiček podjetja pri davčnem izogibanju in plačilu davka $\theta(e) = (\tau \cdot e) + (\tau_2 \cdot e)$	14

KAZALO PRILOG

PRILOGA 1: Izračun potencialnega dobička podjetja pri funkciji kazni $\theta(e) = ((e \cdot \tau)^2)/10$...	1
PRILOGA 2: Izračun pričakovanega dobička podjetja pri funkciji kazni $\theta(e) = 50 \cdot e \cdot \tau$	2
PRILOGA 3: Izračun pričakovanega dobička podjetja pri davčnem izogibanju in plačilu davka $\theta(e) = (\tau \cdot e) + (\tau_2 \cdot e)$	3

UVOD

Ljudje se skušajo izogniti davkom, odkar le-ti obstajajo. V času, ko države s tradicionalnimi sistemi vedno bolj obdavčujejo svoje davkoplačevalce, ljudje iščejo alternativne načine, kako se davkom izogniti oz. kako reducirati vpliv davkov na svoje premoženje. V času moderne telekomunikacijske infrastrukture in hitrih prometnih povezav davčne oaze nudijo to možnost bolj kot kadarkoli prej. Davčne oaze so še pomembnejše za podjetja, saj lastniki pričakujejo vedno večje dobičke, ta pa podjetja dosegajo le s težavo. Ob pravilnem davčnem načrtovanju, preko davčnih oaz, lahko podjetja davek izničijo ali pa ga zelo zmanjšajo.

Izogibanje davkom preko davčnih oaz mnogi pogosto povezujejo z ilegalnimi aktivnostmi, kot so davčne utaje ali »pranje« denarja. Vendar je davčno izogibanje popolnoma legalno in lahko ob dobri izvedbi prinese velike ugodnosti za posameznika ali za podjetje. Po drugi strani pa davčne oaze nudijo tudi zavetje poslovnim subjektom, ki bančno tajnost davčnih oaz izkoriščajo za prikrivanje ilegalnih dejavnosti.

V diplomski nalogi nameravam predstaviti davčne oaze, ki predstavljajo grožnjo državam s tradicionalnim davčnim sistemom. Zadnji primer, ki kaže na konfrontacijo tradicionalnega davčnega sistema z davčno oazo, je t. i. Liechtensteinska davčna afera.

Namen te diplomske naloge je razložiti pojem davčnih oaz, kako poteka davčno izogibanje preko le-teh in predstaviti nekatere izmed pomembnejših na svetu. Zraven tega nameravam tudi prikazati, kako se, predvsem zahodne države, spopadajo z davčnimi oazami.

Primarni cilj diplomske naloge je podati praktične primere in simulacijo izogibanja davkom. Zanimalo me je, ali je mogoče s pravilnim davčnim načrtovanjem zmanjšati davčno breme in na ta način povečati dobiček podjetja.

Osrednji del diplomske naloge je razčlenjen na tri poglavitne dele.

V prvem delu bom predstavil pojem davčnih oaz ter potek zgodovinskega razvoja le-teh. Prav tako bom predstavil različne skupine davčnih oaz po svetu in opisal tipe davčnih oaz.

V drugem delu nameravam opisati, kako poteka davčno izogibanje preko davčnih oaz. Predstavil bom osnovne pojme v zvezi z davčnim načrtovanjem in metode, s katerimi je možno davčno izogibanje. Poleg tega bom podal simulacijo vpliva davčne utaje in davčnega izogibanja pri pričakovanem dobičku podjetja.

V tretjem delu bom pozornost posvetil problemom, s katerimi se soočajo države s tradicionalnim davčnim sistemom in kako se le-te spopadajo z davčnimi oazami. Prav tako želim predstaviti, kako se Evropska unija in države OECD bojujejo z davčnimi oazami in direktive, ki so jih v združenju sprejeli. Kot osrednjo temo v tem poglavju pa želim izpostaviti davčno afero v Liechtensteinu, ki je razkrila davčne utaje, ki so se dogajale v vsej zahodni Evropi.

1 SPLOŠNO O DAVČNIH OAZAH

1.1 Opredelitev davčnih oaz

Davčne oaze so v različni literaturi različno poimenovane. Tako lahko zasledimo poimenovanja, kot so: finančni offshore centri, davčna nebesa, davčni raji, ali, poimenovano v angleščini, »tax haven«. Tako tudi različni avtorji podajajo različne opredelitve, a se definicije v bistvu ne razlikujejo.

Offshore finančni center je center, v katerem potekajo finančne aktivnosti, ki so geografsko in/ali zakonodajno ločene od večjih upravljalnih enot. Takšen center je lahko ločen geografsko, kot otok, ali pa se pojavi znotraj velikih mest, kot sta London ali New York, v obliki IBF (International Banking Facilities) (Hampton, 1996, str. 4).

Ozemeljsko offshore center opredeljujemo kot območje, ki je, vsaj tako je bilo v začetku ustanavljanja offshore centrov, geografsko ločeno od preostalega ozemlja države, v kateri deluje offshore center. Prav začetna ozemeljska ločenost je v praksi povzročila uporabo pojma »offshore«, ki bi v dobesednem prevodu pomenil »zunaj obale«. Eksteritorialnost že dolgo ne velja več, zato je bolj primerna gospodarskoppravna oz. ekonomska definicija offshore centra, po kateri je offshore center jurisdikcija, v kateri veljajo drugačna pravila poslovanja gospodarskih družb kot na siceršnjem ozemlju države gostiteljice offshore centra. Slovenskega prevoda pojma »offshore« ni, zato avtorji uporabljajo različne izraze. Nekateri imenujejo offshore centre »izvenobalna območja«, drugi »proste cone«, tretji davčne oaze (Šešok, 2001, str. 18).

Uporabnikom, zraven oprostitve davkov na dohodke iz opravljanja dejavnosti, večina davčnih oaz omogoča tudi oprostitve plačila davka na dohodke iz kapitalskih naložb in dohodke iz dajanja pravic do uporabe intelektualne lastnine. Sicer lahko »offshore« opredelimo kot prilagodljivo poslovno orodje, ki omogoča doseganje različnih poslovnih ciljev po zakoniti poti, tako da lahko uporabnik offshore podjetja delno ali v celoti organizira poslovanje in ustvari premoženje zunaj visoko obdavčenega območja. Offshore status je ponavadi na voljo izključno nerezidenčnim tujcem ob pogoju, da se vse pridobitne dejavnosti opravljajo izključno zunaj območja davčne oaze. To pomeni, da lahko takšno podjetje prosto opravlja dejavnosti kjerkoli po svetu, razen s prebivalci in s podjetji iz davčne oaze, kjer je offshore podjetje registrirano (Crnomarkovič, 2002, str.18).

1.1.1 Lastnosti davčnih oaz

Tudi OECD (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj) je sprejel lastnosti, ki opredeljujejo davčno oazo. Davčna oaza je brezdavčno območje oz. območje, na katerem se uveljavljajo le nominalni davki. Ta kriterij pa sam po sebi ne opredeljuje davčne oaze. OECD dovoljuje, da vsaka jurisdikcija odloča, ali bo uveljavila davke, in če, kakšna bo stopnja davka. Da lahko neko področje ali jurisdikcijo imenujemo davčna oaza, morajo biti izpolnjene naslednje lastnosti (OECD, Tax Haven Criteria):

- Pomanjkanje preglednosti. Preglednost zagotavlja odprto in stalno pobiranje davkov davkoplačevalcem, ki so podobno situirani.
- Preprečevanje izmenjave informacij. V davčnih oazah je izmenjava informacij o davkoplačevalcih, ki izrabljajo ali pridobivajo na račun brezdavčnega območja, zaščitena z zakonom.
- Kadar oblasti ne zahtevajo dokaza o dejanski aktivnosti podjetja.

Za davčne oaze veljajo tudi naslednje lastnosti (Plantan, 2002a, str. 11):

- nalaganje in izposoja prostih finančnih sredstev,
- mednarodno davčno načrtovanje (kreativno zniževanje davčnih obveznosti),
- varovanje premoženja (preventiva pred tožbenimi zahtevki, recimo tveganih poklicev kot sta zdravniški in odvetniški, ter ločitvenih zahtevkov razvezanih zakoncev),
- poudarjena tajnost osebnih podatkov ter podatkov o premoženju in prihodkih,
- za nerezidente oz. tujce veljajo drugačni, ugodnejši pogoji poslovanja kot za rezidente oz. domačine.

1.2 Zgodovina davčnih oaz

Ljudje se poskušajo izogniti plačilu davkov, odkar so le-ti bili uvedeni, davčne oaze pa so pojav nedavne zgodovine. Za začetek oblikovanja davčnih oaz lahko štejemo 30. leta prejšnjega stoletja, ko so premožni prebivalci Kanade in ZDA začeli uporabljati Bahame kot privatne offshore truste in holdinge podjetij, da bi obvarovali svoj privatni kapital. Med letoma 1935 in 1936 je bilo v imenu ameriških državljanov na Karibih ustanovljenih preko 60 t. i. »tujih zasebnih holdingov«. V istem času so posamezniki ameriške mafije razvili tehnike davčne utaje, s katerimi so prikrivali velike prilive ilegalno prisluženega denarja. V šestdesetih so tehniko izpopolnili do te meje, da so »opran« denar uspeli spraviti v obtok v ameriškem gospodarstvu. Nekateri avtorji poudarjajo vlogo ameriške mafije, ki naj bi bila prva, ki je vzpostavila povezave med bankami v Miamiu, na Bahamih in v Švici (Kuhar Puc, 2007, str. 16).

V istem predvojnem obdobju so vzhajajoča transnacionalna podjetja začela ustanavljati lastne offshore zavarovalnice družb (ang. *Captive Insurance Companies*). V tem času sta delovali dve pomembnejši skupini: premožnejši posamezniki in velika podjetja, ki iščejo področja z nizko obdavčitvijo, kamor lahko naložijo svoje premoženje (Hampton, 1996, str. 13).

Mnogo ameriških bank je do poznih 60. oz. začetka 70. let prejšnjega stoletja na Karibih ustanovilo podružnice, ki so bile organizirane kot evrovalutne poslovalnice. Nadaljni hiter razvoj davčnih oaz je leta 1972 povzročila sprememba britanske zakonodaje, ki je vplivala na območje sterlinga. Na novo definirano sterlinško območje je povzročilo nagel odziv bank, ki so hotele svoje poslovanje prestaviti v davčne oaze na Kanalske otoke in na Karibe, ki so sedaj veljali za izvensterlingško območje (Kuhar Puc, 2007, str. 17).

Leta 1979 je v Britaniji v veljavo stopil zakon o povečevanju devizne kontrole (ang. *Lifting of Exchange Control*), ki je olajšal prehod kapitala v in iz sterlinškega območja, kar je omogočilo določenim sterlingškim davčnim oazam, kot so Kanalski otoki in kasneje otok Man, da razvijajo dejavnost v več valutah in tako pritegnejo globalno klientelo (Bjegović, 1999, str. 28)

V splošnem je deregulacija t. i. razvitih držav pomagala državam, v katerih se nahajajo davčne oaze, saj so razvite države omogočile prost pretok kapitala preko meja in tako dopuščale spremembe v strukturi finančnih storitev.

1.3 Tipi davčnih oaz

Obstajajo različni načini, s katerimi različne davčne oaze pritegnejo investitorje. Eden izmed odločilnih je nedvomno davčna struktura davčnih oaz. Bjegović (1999, str. 62, 63) davčne oaze glede na davke deli na:

- področja brez davka,
- področja brez davka na prihodek, ustvarjen izven njih,
- področja z nizkimi davki ter
- posebna področja.

Obstajajo namreč **področja brez davka** na prihodek, kapitalni dobiček, kapital. V njih se lahko ustanovi podjetje ali trust. Kljub temu te vlade zaslužijo na račun takšnih podjetij, saj »brez davka« pomeni, da tisto, kar se plača državi, ni odvisno od zaslužka podjetja. Te države zaračunavajo pristojbine na dokumente, potrebne pri ustanavljanju podjetja, na delnice in na letno vzdrževanje. Sem spada najmanj sedem področij: Bahami, Bermudi, Kajmanski otoki, Turks in Caicos, Nauru, Vanuati (bivši New Hebrides) in Andora (Bjegović, 1999, str. 62).

Področja brez davka na prihodek, ustvarjen izven njih zaračunavajo davek posameznikom ali podjetjem, vendar samo za domače prihodke. Izvzeti so vsi prihodki, ki so ustvarjeni na tujem, in prihodki, ki so nastali z izvozom lokalno proizvedenega blaga. Pripadniki te skupine so Hong Kong, Panama, Liberija in Kostarika (Bjegović, 1999, str. 63).

Med **področja z nizkimi davki** sodijo države, ki zaračunavajo zelo nizke davke na prihodek, ne glede na to, kje je bil ustvarjen. Pogosto so to države podpisnice davčnih sporazumov. Dober primer so Nizozemski Antili, ki imajo sklenjenih kar nekaj ugodnih davčnih sporazumov ter nizko stopnjo davkov – vsega 3 %, in še to samo na nekatere vrste prihodkov. Jersey, Guernsey in otok Man imajo podpisane sporazume z Veliko Britanijo in najvišjo davčno stopnjo 20 %, odvisno od oblike podjetja. Nekatere oblike pravnih oseb plačajo fiksni pavšalni letni davek v znesku 500 ali 600 funtov.

Posebna področja so države, ki zaračunavajo vse običajne davke, vendar dopuščajo koncesije določeni vrsti podjetij ali pa dopuščajo samo posebno vrsto pravnih oseb. V to

skupino držav, ugodnih za holding podjetja, spadajo Nizozemska, Švica, Liechtenstein in Luksemburg.

1.4 Davčne oaze po svetu

Kot sem že omenil, različne davčne oaze na različnih delih sveta delujejo pod drugačnimi jurisdikcijami. Crnomarkovič (2002, str. 18) davčne oaze geografsko deli na:

- evropske,
- karibske,
- afriške,
- severnoameriške in
- tihooceanske.

Ker bi opis vseh držav bil nesmiseln, nameravam v nadaljevanju predstaviti tipične predstavnike posameznih skupin.

1.4.1 Evropske davčne oaze

V to skupino po Crnomarkoviču (2002, str. 18) spadajo Andora, Ciper, Danska, Guernsey, Gibraltar, Irska, Jersey, Latvija, Liechtenstein, Luksemburg, Madžarska, Medeira, Malta, Monako, Nizozemska, otoka Man in Sark, Švica, Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske.

Davčne oaze te skupine se po svojih ureditvah precej razlikujejo, vendar iz skupine izstopa Jersey, ki je v posebnem odnosu z Veliko Britanijo.

Otok Jersey leži v Angleškem kanalu, ki poteka med Anglijo in Francijo. Poslovno središče tega največjega Kanalskega otoka je St. Helier. Jersey je poseben, saj njegove zunanje posle opravlja Velika Britanija, medtem ko notranje posle ureja vlada otoka. Jersey velja za ekonomsko in politično zelo stabilnega, saj v njihovi politični ureditvi obstaja le ena stranka – Jersey Democratic Alliance (Jersey, Wikipedia).

Jersey, nasprotno od Velike Britanije in ostalih zahodnoevropskih držav, kjer se izgublja tajnost bančnih računov, le-to možnost ponuja. Tako so podatki do bančnih računov dostopni le z odlokom vrhovnega sodišča.

Jersey ima posebno močan bančni in investicijski sektor z zelo dobro razvitimi svetovalnimi storitvami. Na Jerseyu obstajajo podjetja, kot so mednarodna podjetja (ang. *International Business Companies*) in komanditne družbe, ki plačujejo nizke davke. Vendar je Jersey podpisal sporazum s predstavniki Ecofina, da na Jerseyu od 1. januarja 2006 ne bo več mogoče ustanoviti mednarodnega podjetja (Jersey's Lowtax Specialisations).

Za ustanovitev podjetja je potreben kapital v višini 100.000 funtov. Zraven tega znašajo administrativni stroški ustanovitve podjetja 1500 funtov, letna licenca za podjetja pa znaša

med 2500 in 5000 funti. Mednarodna podjetja, ki morajo biti v lasti nerezidentov, plačujejo minimalno davčno obveznost v višini 1200 funtov. Mednarodno podjetje bo za dobiček do treh milijonov funtov plačalo 2 % davek na dobiček. Za naslednjih milijon in pol funtov 1,5 % davek, za še nadaljnjih pet in pol milijonov pa 1 % davek na dobiček (Jersey Tax Treatment of Offshore Operations).

Kot je razvidno, Jersey spada med davčne oaze, ki spadajo med skupino območij z nizkimi davki in tako ne nudi toliko ugodnosti kot nekatere druge davčne oaze po svetu. Jersey pa je vsekakor področje, ki je več kot konkurenčno tradicionalnim davčnim sistemom.

1.4.2 Karibske davčne oaze

Crnomarkovič (2002, str. 18) med Karibske davčne oaze uvršča Antigvo in Barbudo, Arubo, Bahame, Barbados, Belize, Bermude, Deviške otoke, Dominikansko republiko, Kajmanske otoke, Nizozemske Antile, Panamo, St. Kitts in Nevis, Turks in Caicos.

Iz te skupine bom predstavil **Kajmanske otoke**, ki imajo zelo dolgo offshore zgodovino. Kajmanske otoke, ki spadajo pod Veliko Britanijo, sestavljajo trije otoki, in sicer Grand Cayman, Cayman Brac in Little Cayman. Kajmansko otočje meri 260 km², na njem pa živi 46.000 ljudi. Na otokih so dobre prometne in telekomunikacijske povezave, prav tako pa na otokih nudijo profesionalne in dobro dostopne storitve (Cayman Islands Population, Language and Culture).

Finančne storitve Kajmanskih otokov vključujejo bančništvo, vzajemne sklade, lastne zavarovalnice družb, vpis plovil, podjetja in partnerstva, truste in poslovanje na borzi Kajmanskih otokov (ang. *Cayman Island Stock Exchange*).

Na Kajmanskih otokih lahko podjetje registrira kdorkoli, vendar podjetje ne sme opravljati svoje dejavnosti na Kajmanskih otokih. Za ustanovitev podjetja je dovolj samo en delničar, ob tem pa ni nobenih zahtev glede minimalnega ustanovitvenega kapitala. Podjetje plača registracijsko pristojbino, »Registrar of Companies« pa izda potrdilo o inkorporiranju ter overi memorandum. Prednosti registracije takšnega podjetja so, da podjetje ni obdavčeno z nobenim neposrednim davkom, poleg tega pa so zahteve po poročanju minimalne (Forming a Company in Cayman Islands).

Do leta 2005 je bilo na Kajmanskem otočju registriranih 70000 podjetij, med katerimi najdemo 430 bank in trustov, 720 lastnih zavarovalnic družb.

Leta 2000 so se Kajmanski otoki izognili t. i. OECDjevi črni listi, saj so sprejeli več reform, ki so prispevale k večji transparentnosti in boljši izmenjavi informacij z državami članicami OECD o njihovih prebivalcih. Kljub temu Kajmansko otočje še vedno velja za pravi bančni raj, saj je uslužbenec, ki razkrije podatek s klientovega bančnega računa, lahko celo kaznovan z zaporno kaznijo (Cayman Islands, Wikipedia).

Kot zanimivost naj še omenim, da je na Kajmanskem otočju uvoz obdavčen med 5 % in 20 %. Izjema so le avtomobili, ki so obdavčeni med 27,5 % in 40 %, medtem ko so vozila ameriškega proizvajalca Hummer obdavčena kar 100 %.

1.4.3 Afriške davčne oaze

Po Crnomarkoviču (2002, str. 18) spadajo med afriške davčne oaze Liberija, Kanarski otoki, Madeira, Mauritius in Južnoafriška republika.

V tej skupini najbolj izstopa **Mauritius**, saj po vseh kriterijih spada med tipične davčne oaze, v katerih dohodek, ki prihaja iz tujine, ni obdavčen. Mauritius ali Mavricij je otoška država, ki leži ob afriški obali v jugozahodnem delu Indijskega oceana. Otok je od Madagaskarja oddaljen približno 900 km in 2000 km od afriške obale. Otok so prvi naselili Nizozemci leta 1638, vendar so ga kmalu zapustili zaradi neugodnih klimatskih pogojev in ciklonov. Leta 1715 so ga zavzeli Francozi, ki so razvili ekonomijo, ki je temeljila predvsem na pridelovanju sladkorja. Leta 1968 je Mauritius razglasil neodvisnost in leta 1992 postal republika znotraj Commonwealtha (Mauritius, Wikipedia).

Na Mauritiusu je možno izbirati med dvema tipoma offshore podjetja, in sicer med »globalnim podjetjem« (ang. *Global Business Company*) ali trustom. Med aktivnostmi, ki jih globalno podjetje lahko opravlja, so za multinacionalke med najprivlačnejšimi offshore bančništvo, zavarovalništvo in upravljanje skladov, saj so to sektorji preko katerih multinacionalke najpogosteje opravljajo svoje globalne transakcije in se preko njih izogibajo plačilu davka (Mauritius GBC1 Company (Offshore Company)).

Po mavricijskem zakonu je globalno podjetje definirano kot podjetje, ki opravlja globalne posle izven Mauritiusa in plačilno sredstvo pri poslih ni mavricijski rupij ter zaposleni v podjetju niso državljani Mauritiusa (Mauritius GBC1 Company (Offshore Company)).

Kot druga privlačna oblika offshore podjetja na Mauritiusu je **trust**, saj je za ustanovitev le-tega potrebno enkratno plačilo registracije, poleg tega pa trust ni dolžan pripravljati nobenega poročila. Ustanovitelj trusta ne more biti prebivalec Mauritiusa, po drugi strani pa je lahko ustanovitelj tudi offshore podjetje. Trust prav tako ne more imeti v lasti nepremičnine na Mauritiusu. Med skrbniki trusta mora biti vsaj en skrbnik prebivalec Mauritiusa (Mauritius Trusts).

Konec februarja 2007 je bilo na Mauritiusu registriranih 31135 offshore podjetij in 383 skladov, ki so skupno upravljali s 36 milijardami dolarjev. Offshore industrija na Mauritiusu od leta 2000 dalje raste v povprečju 8 % na leto, kar je zavidanja vredna številka (Dvorak, 2007).

1.4.4 Severnoameriške davčne oaze

Med severnoameriške davčne oaze Crnomarkovič (2002, str. 18) uvršča Kanado (New Brunswick) in ZDA (Delaware, Florida, Nevada in Wyoming).

Te davčne oaze so posebne, saj gre za dele notranje federativno ali konfederativno urejenih držav. Gre za države, ki na temelju posebne zakonodaje v primerjavi z ostalimi ozemlji uživajo poseben davčni status. Prav takšna je ameriška zvezna država **Delaware**, ki leži na atlantski obali v srednjeatlantski regiji ZDA. Po podatkih iz leta 2005 Delaware šteje 840000 prebivalcev in je druga najmanjša zvezna država ZDA.

Zvezna država Delaware, kjer velja zakon o korporacijah države Delaware (ang. *Delaware Corporation Law*), je dom več kot polovici najbogatejših ameriških podjetij in tretjini članicam newyorške borze. Kar Delaware naredi privlačnega za podjetja je, da ima zelo razvit zakon o korporacijah, zaščiti delniških pravic in malo podatkov v javnem registru. Vsaka korporacija mora imeti predsednika, blagajnika, tajnika in odbor direktorjev in na vsakem od teh mest po eno osebo. V Delawareu registrirane korporacije ne plačajo državnega davka, vendar pa morajo plačati zvezni davek na prihodek, ustvarjen kjerkoli po svetu (Bjegović, 1999, str. 206).

1.4.5 Tihooceanske davčne oaze

Crnomarkovič (2002, str. 18) med tihooceanske davčne oaze uvršča Cookovo otočje, Hongkong, Labuan, Nauru, Vanuatu, Zahodno Samoo, ob pravilni statusni organizaciji pa tudi Singapur in celo Japonsko.

Izmed zgoraj naštetih bom podrobneje predstavil **Hongkong**, saj uradno ni tretiran kot davčna oaza, kar pa pod določenimi pogoji lahko postane. V Hongkongu ne obstaja t.i. offshore zakonodaja. Vsa podjetja, lokalna ali tuja, so ustanovljena in poslujejo pod enako zakonodajo. Kar naredi tuja podjetja v Hongkongu podobna offshore podjetjem, kot so tista na britanskih Deviških otokih, je brezdavčno poslovanje pod določenimi pogoji. Če podjetje, ki je registrirano v Hongkongu, ne posluje v Hongkongu in ne odvaja dohodkov iz Hongkonga, potem takšno podjetje ni predmet obdavčitve. Torej, dokler tuje podjetje, registrirano v Hongkongu, posluje drugod po svetu in ne odvaja dohodkov, je takšno podjetje pravzaprav offshore podjetje (Hong-Kong offshore company, 2008).

Tuja podjetja, ki so registrirana v Hongkongu, imajo prednost, saj niso obravnavana kot offshore podjetja. Ni nujno, da so direktorji in delničarji tujega podjetja rezidenti Hongkonga. Prav tako podjetja niso obvezana objavljati finančnih poročil in revizij. Vse, kar morajo storiti je, da podpišejo izjavo, v kateri izjavljajo, da ne poslujejo v Hongkongu (Hong-Kong offshore company, 2008).

2 DAVČNO NAČRTOVANJE PREKO DAVČNIH OAZ

Davčno načrtovanje je po svetu že dolgo poznano, vendar ima v Sloveniji še vedno negativen prizvok, saj ga ljudje pogosto povezujejo z ilegalnimi aktivnostmi, kot je pranje denarja.

Zato velja poudariti, da davčnega načrtovanja ne moremo enačiti z davčno evazijo. Pojasniti moramo razliko med davčno utajo in davčnim izogibanjem.

Davčna utaja (ang. *Tax evasion*) predstavlja nezakonito izogibanje plačilu davka, medtem ko **davčno izogibanje** (ang. *Tax avoidance*) predstavlja zakonito izogibanje, s katerim davčni zavezanec prepreči zmanjšanje realnega dohodka. Poudariti je potrebno, da v praksi ločnica med izogibanjem in utajo ni tako preprosta (Stanovnik, 2004).

Gospodarska uspešnost poslovnih subjektov je med drugim odvisna tudi od spretnosti prilagajanja davčnim sistemom oz. zniževanju davčnih obveznosti do države. Ravno davčno načrtovanje pa omogoča poslovnim subjektom izbiro med tradicionalnimi davčnimi sistemi in davčnimi oazami, kjer so davčne stopnje nizke ali celo nične.

V Sloveniji davčno načrtovanje ni prepovedano, torej lahko vsak državljan Republike Slovenije izkoristi to možnost. Države s tradicionalnimi davčnimi sistemi se zavedajo svojih problemov in zato v zadnjih letih sprejemajo ukrepe za preprečevanje izogibanja davkom. Države članice organizacije OECD si prizadevajo, da bi s skupnimi močmi onemogočile delovanje davčnih oaz, kar pa lahko vpliva na zmanjšanje konkurence med davčnimi sistemi po svetu.

2.1 Izvedba davčnega načrtovanja

Davčno načrtovanje je postopek, v katerem analiziramo poslovanje davčnega zavezanca in na podlagi pridobljenih ugotovitev podamo davčno konstrukcijo, ki davčnemu zavezancu omogoča izboljšanje poslovanja in zmanjšanje davčnega bremena (Šešok, 2002b, str. 11).

Da lahko davčno načrtovanje opredelimo kot uspešno, Spitz (1999, str. 161) v svojem delu navaja 5 stopenj:

- analiza obstoječe baze podatkov,
- oblikovanje enega ali več možnih offshore davčnih načrtov,
- ocena offshore davčnega načrta,
- prečiščevanje davčnega načrta,
- posodabljanje davčnega načrta.

2.1.1 Analiza obstoječe baze podatkov

Prva stvar, na katero moramo biti pozorni pri davčnem načrtovanju, je analiza različnih davčnih postavk, ki so vključene v projekt in izračun skupne davčne obremenitve. Za učinkovit davčni načrt je potrebno obravnavati vsak davčni element posebej kot tudi v celoti. Prav tako je v račun potrebno vzeti verjeten bruto donos projekta in nedavčne izdatke, ki jih

projekt vsebuje. Pomembna stvar so tudi stroški realizacije davčnega načrta. Če je davčni načrt izveden za manjšo količino denarja, se lahko hitro zgodi, da stroški izvedbe davčnega načrta presežejo ugodnosti, ki jih le-ta prinese (Spitz, 1999, str. 162).

2.1.2 Oblikovanje enega ali več možnih offshore davčnih načrtov

Pri oblikovanju davčnega načrta moramo najprej izbrati obliko mednarodne transakcije, poslovanja ali odnosa. Obresti, dividende, licenčnine in kapitalski dobički so pogosto drugače obravnavani na domači ravni kot na ravni sporazumov. Takšne pogoje je zato potrebno upoštevati pri odločitvah, kot npr. ali naj ima investicija obliko delnice, ki izplačuje dividende ali obliko posojila, ki bo prinašalo obresti. Na primeru intelektualne lastnine pa je potrebno razmisliti, ali naj se pravice prodajo ali naj se izvaja licenciranje (Spitz, 1999, str. 164).

Naslednja stvar, ki je pomembna pri oblikovanju načrtov v davčnih oazah, je pravilna izbira tuje države za investiranje oz. izbira nove rezidenčne države. Pri preučevanju glavnih značilnosti držav je pomembno upoštevati primerljive davčne stopnje, prav tako pa splošne pogoje poslovanja v državi.

Če npr. razmišljamo o nakupu ali prevzemu delnic v podjetjih v različnih državah, moramo med drugim upoštevati naslednje (Spitz, 1999, str. 166):

- davčno stopnjo na korporacijske dobičke države, v kateri mislimo investicijo izpeljati,
- če so izplačane dividende podvržene davku po odbitku, in če, po kakšnih stopnjah,
- ali obstajajo v rezidenčni državi delničarja kakšne davčne olajšave za že plačane davke v državah investiranja.

Če uvedemo eno ali več dodatnih davčnih oaz, lahko s pravilnim davčnim načrtovanjem ustvarimo davčne prihranke. Mednarodno davčno načrtovanje je lahko samo enostavna razširitev nacionalnega davčnega načrtovanja z uvajanjem tujih elementov, kot so holdingi ali trusti v davčnih oazah. (Spitz, 1999, str. 168).

2.1.3 Ocena offshore davčnega načrta

Pri oceni offshore davčnega načrta moramo vzeti v račun vse stroške, ki nastanejo v povezavi z načrtom. Davčni načrt mora biti izračunan za tri primere. Za primer, če davčni načrt ni sprejet, za primer, če je davčni načrt sprejet, vendar ne uspe in za primer, ko je davčno načrtovanje uspešno. Ko vsako izmed možnosti izračunamo, moramo upoštevati tudi pravne in druge stroške, ki se lahko pojavijo pri pritožbah in ugovorih na ugotovitve davčnih oblasti, ko davčni načrt ni sprejet. Namen davčnega načrta je lahko tudi preložitev davka. Kadar bo davek obračunan v kasnejšem obdobju, kot posledica davčnega načrtovanja, moramo davčno breme diskontirati na osnovno leto, za vsako leto, ki je pomembno za namene primerjave (Spitz, 1999, str. 176).

Davke se v primeru uspeha ali neuspeha davčnega načrta da izračunati, česar pa ne moremo trditi za verjetnost uspeha ali neuspeha davčnega načrta. Verjetnost uspeha davčnega načrta

ponavadi podajo svetovalci svojim klientom za lažjo predstavo. Davkoplačevalec se na koncu lahko vseeno odloči za davčno načrtovanje, čeprav je verjetnost za uspeh majhna, vendar so v primeru uspeha ocenjeni prihranki veliki in v primeru neuspeha davčnega načrta majhni dodatni stroški. Nasprotno pa se davkoplačevalec ne bo odločil za sprejetje davčnega načrta, kjer bi ob neuspehu le-tega izgubil velik znesek, ob uspehu pa le malo pridobil.

2.1.4 Prečiščevanje davčnega načrta

Ko je sprejeta odločitev, kateri davčni načrt je najboljši, je dobro, da se predlagan načrt predloži v prečiščevanje lokalnemu davčnemu izvedencu za vsako izmed držav. Pri tem je potrebno podrobno preučiti pravilo, da vsebina transakcije bolj izraža davčno obveznost kot njena oblika, saj lahko vpliva na znesek obdavčljivega dohodka, izhajajočega iz skoraj kateregakoli tipa transakcije. Velikokrat se uporablja za reševanje vprašanja, kdo je predmet obdavčitve za določeno vrsto dohodka. Poleg tega moramo pri prečiščevanju davčnega načrta paziti na uporabnost davčnega sporazuma o izogibanju dvojnemu obdavčevanju. Preveriti moramo, ali obstajajo kakšne dopolnilne določbe ali dodatki k sporazumom, ki zadevajo sporazum. Kot zadnje je potrebno poudariti, da zakonodaja ali določbe, ki so veljavne v neki jurisdikciji, niso nujno veljavne v neki drugi jurisdikciji, kar lahko ob nepravilnem prečiščevanju davčnega načrta povzroči neuspeh (Spitz, 1999, str. 182).

2.1.5 Posodabljanje davčnega načrta

Tudi po tem, ko je davčni načrt že bil sprejet in je projekt že v izvajanju, je potrebno spremljati in upoštevati spremembe, ki nastanejo v zakonih v državah, ki so vključene v davčno načrtovanje. Spremljanje zakonov v domicilni državi je relativno preprosto, medtem ko je takšno spremljanje za ostale države dokaj težavno. Seveda pa se je ta problem pridobivanja informacij znatno zmanjšal z uporabo interneta (Spitz, 1999, str. 185).

Posodabljanje je potreben dodatek k spremembam, ki se v dinamični družbi zmeraj pojavljajo. Škodljive učinke nekaterih sprememb lahko zmanjšamo s konstantnim spremljanjem sedanjega razvoja in s pozornostjo na bodoče smernice.

2.2 A-S model pri davčni utaji in davčnem izogibanju

Država ima pri davčni utaji in pri davčnem izogibanju veliko vlogo, saj je prav od zakonodaje odvisno, ali bodo posamezniki določeno davčno breme utajili, se mu izognili ali le-tega plačali. Zakonodajalec lahko pričakuje, da bo ob prenizko postavljenih kaznih davčna utaja ekspandirala, previsoko postavljene kazni pa niso družbeno sprejemljive. Na podlagi tega bom preko A-S (Allingham-Sandmo) modela poskušal simulirati različne pogoje in prikazati, kako naj bi se obnašala podjetja v vsakem primeru.

Osnovna zamisel A-S (Allingham-Sandmo) modela je prikazati odločitev davkoplačevalca, koliko davka naj utaji v trenutku, ko izpolnjuje davčno napoved. Kasneje je bil model razvit do te stopnje, da je bil uporaben za podjetja. Model je predvsem uporaben pri davčni utaji na koncu verige, ko podjetja prodajajo svoje izdelke ali storitve potrošnikom, ali potencialno pri

okoljevarstvenih davkih, kjer lahko davčno utajo izvede »osnaževalec«. (Sandmo, 2005, str. 654).

V teoriji izogibanja neposrednim davkom, je za podjetja še posebej zanimiva rešitev, ki zadeva ločevanje proizvodov in odločitev o izogibanju davkom. Slednjo lahko pokažemo z modelom, ki se nanaša na podjetje, ki proizvaja zgolj en proizvod v količini x , ta proizvod prodaja po ceni Q (v ceno je vključen davek) in podjetje plačuje davek τ na enoto produkta. Podjetje davčnim oblastem prijavi prodajo $x-e$ enot, kjer je e količina neprijavljeni enot. Če oblasti odkrijejo zlorabo, mora podjetje plačati kazen v višini funkcije $\theta(e)$. V tem primeru je načrtovani dobiček podjetja (Sandmo, 2005, str. 655):

$$\varepsilon\pi = (1-p)[Qx - c(x) - \tau(x - e)] + p[Qx - c(x) - \tau(x - e) - \theta(e)], \text{ kjer je}$$

p – verjetnost, da davčne oblasti zaznajo utajo

Q – prodajna cena proizvoda

$c(x)$ – stroškovna funkcija

τ - davek na enoto produkta

x – proizvedena količina

e – količina neprijavljenih proizvodov

$\theta(e)$ – funkcija kazni

Pri tem moramo izpolniti še dva pogoja:

$$Q = c'(x) + \tau \text{ in } p\theta'(e) = \tau.$$

V simulaciji želim prikazati, kako se pričakovani dobiček podjetja spreminja ob različni utajeni količini glede na različne funkcije kazni.

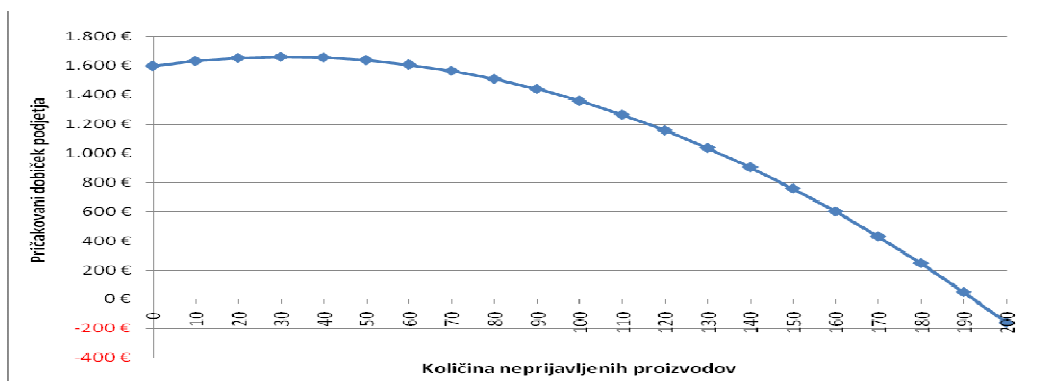
Za namene primera predpostavimo naslednje podatke. Podjetje proizvaja zgolj eno vrsto proizvoda v obsegu 200 enot po prodajni ceni 20 €. Stroškovna funkcija podjetja je izmišljena in jo lahko zapišemo kot $c(x) = 300 + 0,04x^2$. Če predvidevamo davek v višini 20 %, le-ta znaša 4 € na enoto proizvoda. V simulaciji bodo grafično predstavljeni izračuni za davčno utajo od 0 proizvodov do utaje davka vseh proizvodov. Za namene lažjega računanja in pridobivanja podatkov sem se odločil, da podatke o verjetnosti detekcije in predpisanih kaznih prikažem na primeru Slovenije. Verjetnost, da bo davčna inšpekcija pregledala prav to podjetje je $p = 0,04$ in je izračunana na podlagi podatkov za leto 2007, ko je bilo izmed 158624 registriranih poslovnih subjektov v Sloveniji, davčno pregledanih 6278 poslovnih subjektov.

V predstavljenih primerih se bom držal približnih okvirov predpisanih kazni, ki veljajo v republiki Sloveniji, saj so mi ti podatki najbližje kot državljanu RS. Zakonodajalec predvideva globo od 1200 do 41000 evrov za prekršek pravne osebe, samostojnega podjetnika, posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, če DDV ne

obračuna takrat, ko nastane obveznost v skladu s 33., 34. Oziroma 131. členom (ZDDV-1, 140. člen).

Za prikaz prve simulacije predpostavimo, da zakonodajalec predvideva kazen v obliki kvadratne funkcije $\theta(e) = (e\tau)^2/10$, kar pomeni, da kazen narašča progresivno s povečevanjem utajene količine proizvodov.

Graf 1: Pričakovani dobiček podjetja pri funkciji kazni $\theta(e) = ((e*\tau)^2)/10$

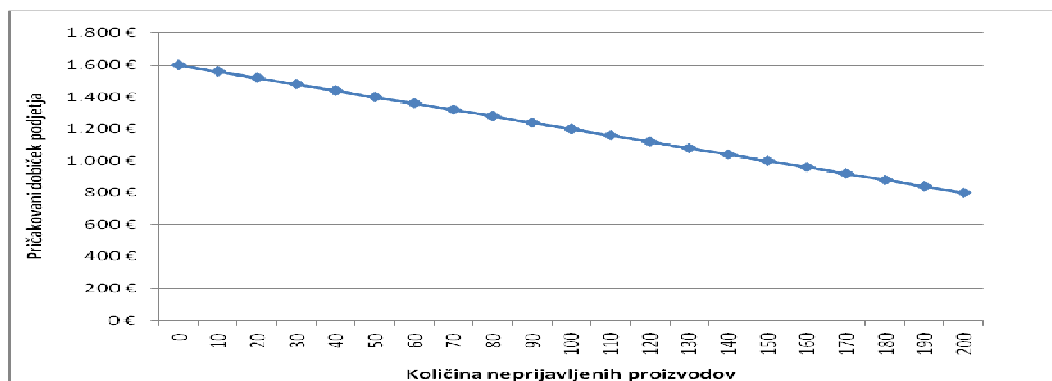

Vir: lastna izdelava

Takšna funkcija kazni bi bila smiselna s strani zakonodajalca, saj podjetja ne kaznuje pretirano pri majhni količini utajenega davka. Z naraščanjem utajene količine davka pa progresivno narašča tudi kazen, ki iz 160 evrov pri utaji 10 proizvodov naraste na 64000 evrov pri utaji vseh proizvodov. V primeru takšne funkcije kazni lahko podjetje pričakuje najvišji dobiček pri utaji davka tridesetih proizvodov, kjer doseže pričakovani dobiček 1662 evrov. Če podjetje utaji davek pri vseh proizvodih, lahko pričakuje izgubo v višini 160 evrov.

Kot naslednjo, lahko v model vnesemo linearno funkcijo kazni $\theta(e) = 50*e*\tau$. Pri takšnem zapisu funkcije kazni se kazen linearno povečuje od 2000 evrov pri utaji 10 proizvodov pa vse do 40000 evrov pri utaji vseh 200 proizvodov. Kot že omenjeno, takšne okvire kazni predvideva tudi slovenska zakonodaja.

Graf 2: Pričakovani dobiček pri funkciji kazni $\theta(e) = 50*e*\tau$

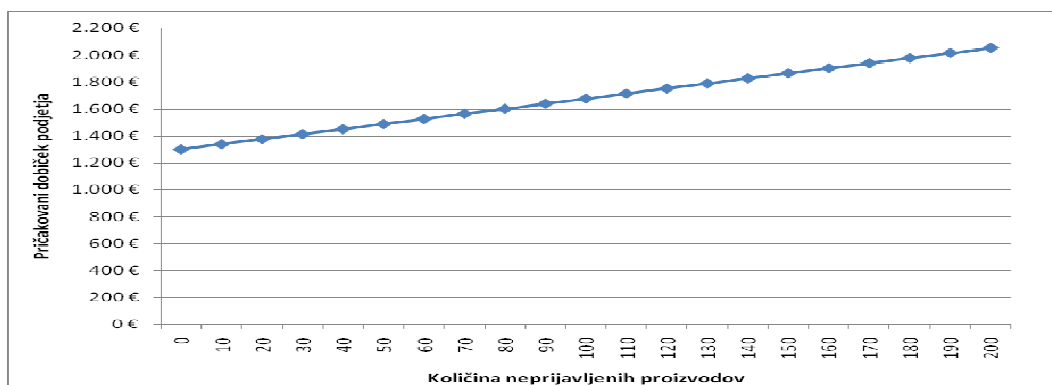
Vir: Lastna izdelava

Takšna funkcija kazni predvideva enakomerno naraščanje kazni s povečevanjem količine utajenih proizvodov. Menim, da takšna funkcija ni ustrezna, saj ne kaznuje dovolj tistih, ki ne bi prijavili velikih količin proizvodov davčnim oblastem, po drugi strani pa takšna funkcija poda kazen v višini 2000 evrov pravni osebi, ki morda po pomoti ni prijavila 5 % proizvodov.

Ob predpostavljeni funkciji kazni je največji pričakovani dobiček podjetja 1600 evrov, če podjetje ne utaji davka pri nobenem proizvodu. Krivulja nato linearno upada do najnižjega pričakovanega dobička, ki znaša 800 evrov pri davčni utaji vseh proizvodov.

Za primer davčnega izogibanja lahko podamo funkcijo »kazni« $\theta(e) = (\tau * e) + (\tau_2 * e)$, ki v tem primeru ni kazen, ampak plačilo davka v rezidenčni državi in offshore državi v primeru neuspeha davčnega načrta. Ob tem predvidevamo, da je τ , tako kot prej, plačilo davka v rezidenčni državi in τ_2 plačilo davka v offshore državi po stopnji 10 %, kar je v našem primeru 2 evra na enoto.

Graf 3: Pričakovani dobiček pri davčnem izogibanju in plačilu davka $\theta(e) = (\tau * e) + (\tau_2 * e)$

Vir: Lastna izdelava

Kot je razvidno iz grafa, je funkcija linearno naraščajoča, kar pomeni, da podjetje lahko pričakuje najmanjši dobiček 1300 evrov, ko se davku ne poskuša izogniti pri niti enem proizvodu. Ko se podjetje poskuša izogniti davku pri vseh 200 proizvodih, pa lahko pričakuje dobiček v višini 2052 evrov. Posledice naraščajočega pričakovanega dobička lahko iščemo v dejstvu, da je verjetnost, da davčne oblasti zaznajo utajo oz. da revidirajo podjetje zelo majhna.

Na podlagi danega primera in ob predpostavljenih funkcijah lahko sklenem, da je za podjetje na podlagi A-S modela najbolje izvesti davčni načrt, ki vsebuje učinkovito davčno izogibanje.

Poleg tega lahko na podlagi simulacije sklenem, da funkcije kazni vplivajo na učinkovitost davčnega sistema. Tako sklepam, da je najučinkovitejša progresivna funkcija kazni, saj s progresivnim povečevanjem kazni, podjetja najbolj demotivira pri utaji davkov.

2.3 Uporaba davčnih oaz za davčno izogibanje

Davčni zavezanci uporabljajo davčne oaze predvsem zaradi davčnega izogibanja, čeprav so te davčne oaze lahko tudi predmet »normalnega« poslovanja podjetij. Davčni zavezanci lahko uporabljajo davčne oaze za davčno izogibanje na naslednje načine (Stiglitz, 1985, str. 325):

- sprememba stalnega bivališča,
- registracija krovnega podjetja v davčni oazi (ang. *Base companies*),
- premostitvene družbe (ang. *Conduit companies*),
- zavarovalniška podjetja,
- registracija plovil v offshore področjih,
- storitvena podjetja.

2.3.1 Sprememba stalnega bivališča

V državah s tradicionalnim davčnim sistemom se davkoplačevalci lahko izognejo davkom tako, da spremenijo kraj stalnega prebivališča, in sicer v državo z nizkim ali ničnim davkom. Pri tem morajo paziti, da v državi velja načelo, da je osnova za obdavčitev stalno prebivališče. V primeru, da zakonodaja v državi davkoplačevalce obdavčuje po načelu državljanstva, takšen ukrep ni učinkovit.

2.3.2 Ustanovitev krovnega podjetja v davčni oazi

Z vidika davkov je najpomembnejša funkcija krovnega podjetja v davčni oazi pobiranje in ščitenje dohodkov, ki prihajajo iz držav s tradicionalnimi davčnimi sistemi. To podjetje, ki je lahko holding, investicijsko podjetje ali finančno podjetje, je pravna oseba in mora kot takšno biti priznано tudi z vidika rezidenčne države.

Holding podjetje ima v lasti delnice drugih podjetij in tako lahko sodeluje pri njihovem upravljanju in kontroli. Takšno podjetje lahko prejema dividende, jih zbira in reinvestira brez davka. V primeru, da je podjetje ustanovljeno na področju, ki ima z državo, v kateri se nahaja podružnica, predpisan sporazum o preprečevanju dvojne obdavčitve, lahko holding podjetje proda delnice kadarkoli želi, ne da bi plačalo davek (Bjegović, 1999, str. 58).

Za podjetja je ugodno, če se financirajo preko posojil podjetij iz davčnih oaz. Ta način je še posebej učinkovit, če se podjetje nahaja v državi, kjer se lahko obresti na takšno posojilo prikažejo kot stroški poslovanja. Na tak način lahko to podjetje samo sebi posoja denar in ustvarja prihodek od obresti na področju brez davka (Bjegović, 1999, str. 59).

2.3.3 Premostitvena podjetja (ang. *Conduit companies*)

Nekatera podjetja v davčnih oazah so ustanovljena izključno zato, da služijo kot kanali za tok prihodka. Takšna podjetja koristijo davkoplačevalci neke države, da usmerjajo tok prihodka, ki izvira v neki tretji državi preko davčne oaze, ki ima ustrezno mrežo bilateralnih ali multilateralnih davčnih sporazumov. Cilj je, v državi izvora dohodka ustvariti ugodnejše

davčne pogoje, ki jih omogočajo bilateralne pogodbe. Davčna prednost, ki jo iščemo, je torej v državi izvora dohodka in ne v rezidenčni državi davkoplačevalca (Business Dictionary).

2.3.4 Zavarovalniška podjetja

V nekaterih davčnih oazah veljajo ugodni predpisi, ki urejajo ustanavljanje in poslovanje zavarovalniških in pozavarovalniških podjetij. Pri tem je privlačno dejstvo, da je podjetje oproščeno davka na zavarovalne premije in na dobiček od investicij. Veliko multinacionalnih podjetij ustanavlja lastna zavarovalniška podjetja, ki služijo pri zavarovanju in pozavarovanju podružnic in drugih vej podjetja. Premije, ki jih matična podjetja plačujejo za svoje podružnice, se štejejo med stroške (Bjegović, 1999, str. 62).

2.3.5 Registracija plovil v davčnih oazah

Večina davčnih oaz ima tudi zakonodajo, ki pokriva registracijo ladij in jaht. Offshore družba je ponavadi ustanovljena izključno z namenom, da bo njena edina last plovilo, ki je v takem primeru registrirano na ime podjetja. Lastništvo in upravljanje je pri takšnem podjetju enako kot pri kateremkoli drugem offshore podjetju. Registrirano plovilo nosi zastavo države, v kateri je registrirano. Dober razlog, zakaj se odločiti za registracijo v davčni oazi, je ugodna pomorska zakonodaja in prilagodljivost za lastnike. Ob prodaji plovila lahko lastnik izkoristi ugodno davčno zakonodajo in izdane delnice podjetja enostavno prenese na drugega lastnika, plovilo pa ostane v lasti podjetja. Ob tem je potrebno poudariti, da se skupaj s plovilom prenesejo tudi vsa sredstva in obveznosti, če ni drugače dogovorjeno. V splošnem pa velja, da teh obveznosti naj ne bi bilo oz. naj bi bile minimalne. Podjetje kupi tudi zavarovalno polico, s katero je plovilo krivo v primeru morebitne izgube (Kuhar Puc, 2007, str. 89).

2.3.6 Storitvena podjetja

Storitvenih podjetij se najpogosteje poslužujejo svetovalci, avtorji, oblikovalci, športniki in vsi tisti, ki so plačani za svoje usluge. Z uporabo davčnih oaz lahko svoje prihodke zaščitijo. Pogodbo o uslugah sklenejo s svojim offshore podjetjem, le-to pa zaračuna usluge naročnikom. Nadomestilo, ki ga izplačuje offshore podjetje, je veliko nižje od prihodkov. Tako lastnik offshore podjetja kontrolira celoten znesek, čeprav je obdavčen samo za omenjene nizke prihodke, ki mu jih je izplačalo offshore podjetje. Če je poslovanje takšnega podjetja pravilno zastavljeno, vlada nima moči posredovati vanj.

2.4 Primeri praktične uporabe davčnih oaz

2.4.1 Primer namestitve lastne zavarovalne hiše

Naslednji primer se nanaša na korporacije, ki imajo velike dohodke in dobičke. Korporacije lahko namestijo svojo zavarovalno hišo (ang. *Captive Insurance Company*), npr. na Kajmanjskem otočju, ki ga poznamo kot enega izmed najprimernejših krajev za to obliko podjetja, saj so Kajmanski otoki znani po odličnem profesionalnem osebju in vrhunski zanesljivosti bank. Z ustanovitvijo lastne zavarovalnice lahko izkoristimo luknjo v zakonu, ki

ne predvideva odbitnega davka na vplačane zneske zavarovanja. Tako lahko ustanovimo lastno zavarovalno hišo, ki sprejema visoka zavarovalna vplačila. Tveganje takšna zavarovalna hiša pozavaruje pri tradicionalni zavarovalniški hiši. Pozavarovanje pa je znatno nižje od vplačanih premij v lastno zavarovalno hišo. Razlika med vplačanimi premijami in stroški pozavarovanja pa je neobdavčen dobiček.

2.4.2 Primer uporabe holding podjetja

Kot primer bom podal, kako lahko rezident Slovenije, lastnik holding podjetja v Luksemburgu, zmanjša davčno breme. Slovenijo sem izbral kot rezidenčno državo zaradi lažjega izračuna, saj so mi bili podatki o Sloveniji najlažje dostopni. Na tem primeru moramo narediti nekaj predpostavk. Najprej, da je rezident Slovenije direktor in edini lastnik holding podjetja v Luksemburgu, ki izkazuje velike dobičke. V Luksemburgu velja zakonodaja, ki predvideva 5 % davek na dividende, ki so izplačane nerezidentom, vendar pa direktorje obdavčuje na osnovi njihovih izplačanih honorarjev po mejni stopnji za obravnavan dohodek. Slovenija nalaga davke na osnovi mejne stopnje, ki zajame svetovni dohodek rezidenta, pri čemer pa odobrava dobropise za že plačane tuje davke. Direktor se odloči, da bo zmanjšal svoj celotni honorar za 100.000 € in ga tako izkazal kot dobiček podjetja. Davek na dobiček v Sloveniji v letu 2008 je 22 %, medtem ko je v Luksemburgu za enak primer 8 %. Ob teh predpostavkah je ob uspešnem davčnem načrtovanju davčno breme naslednje:

Tabela 1: Primer izračuna davčnega bremena ob uspešnem davčnem načrtovanju

Davek	t	Izračun	T	Izplačilo
Od dobička pravnih oseb (Luksemburg)	8 %	100.000 € x 0,08	8.000 €	92.000 €
Na dividende	5 %	92.000 € x 0,05	4.600 €	87.400 €
Od dobička pravnih oseb (Slovenija)	22 %	/	/	/
Skupaj			12.600 €	87.400 €

Vir: Lastna izdelava.

V primeru neuspeha davčnega načrta, ob 22 % davku od dobička pravnih oseb, je plačan davek v Sloveniji $100.000 \text{ €} \times 0,22 = 22.000 \text{ €}$.

Če davčni načrt uspe, se v Luksemburgu obračuna 8 % davek od dobička pravnih oseb, torej $0,08 \times 100.000 \text{ €} = 8.000 \text{ €}$. Nato se še obračuna 5 % davek na izplačane dividende, ki v našem primeru znašajo 92.000 €. Davek na dividende tako znaša $0,05 \times 92.000 \text{ €} = 4.600 \text{ €}$. Če seštejemo oba davka pridemo do rezultata, da ves plačan davek v Luksemburgu znaša 12.600 €.

Torej je v primeru uspeha davčnega načrta davčni prihranek $22.000 \text{ €} - 12.600 \text{ €} = 9.400 \text{ €}$.

Od tega prihranka moramo seveda odšteti še stroške, ki nastanejo s transakcijami in morebitnimi zapleti pri davčnem načrtovanju.

3 BOJ PROTI DAVČNIM OAZAM

Želja vseh držav s tradicionalnim davčnim sistemom je učinkovito pobiranje davkov in posledično zadostno polnjenje državne blagajne. Države s tradicionalnimi davčnimi sistemi pa ne morejo konkurirati davčnim oazam, kjer so davki zelo nizki ali pa jih sploh ni. Zato razvite države iz leta v leto namenijo več truda temu, kako preprečiti škodljivo davčno konkurenco in kako preprečiti davčno izogibanje svojih davkoplačevalcev.

3.1 Vladne ovire pri davčnem izogibanju

Vlade poskušajo z novimi zakonodajami zapreti zakonske luknje, ki davkoplačevalcem omogočajo davčno izogibanje, kar pa je v današnjem času, kjer je na račun globalizacije in hitrega tehnološkega razvoja možno poslovati povsod po svetu le z nekaj kliki, zelo težko. Ko se zmanjšujejo davčni prihodki, vlade ukrepajo na različne načine, da bi ustavile škodljivo davčno prakso. Po Bjegoviću (1999, str. 91) je večina držav postavila naslednje ovire izmikanju plačevanja davkov:

- splošne uredbe proti izmikanju davkov,
- podcenjena ali precenjena prodaja,
- preprečevanja prenosa lastnine v tujino.

Splošne uredbe proti izmikanju davkov so lahko sprejete z zakonom ali pa so obče sprejeta načela. Mnoge države zavračajo vsako podporo, katere edini cilj je izmakniti se davku ali umetni podpori brez komercialnega namena. Oblasti v tem primeru ignorirajo takšen sporazum. Davčni zavezanec ostane brez pravnega oporišča (Bjegović, 1999, str. 91).

Podcenjena ali precenjena prodaja pomeni, da države sprejemajo uredbe za preprečevanje prenosa cen med dvema povezanimi pravnima osebama pod skupno kontrolo. Če domača pravna oseba ne prodaja blaga tuji pravni osebi po realnih cenah, potem ima davčna uprava pravico povečati domači pravni osebi znesek obdavčljivega dobička (Bjegović, 1999, str. 93).

Preprečevanje prenosa v tujino pomeni, da se državljanom rezidentom onemogoča prenos lastnine nerezidentom v tujini zaradi zmanjševanja davčne obremenjenosti. Davčna uprava odobri samo prenose, ki so narejeni na komercialni osnovi in ne zaradi olajšav pri davkih (Bjegović, 1999, str. 93).

Zakonodajalci v državah s tradicionalnim davčnim sistemom pa ne delujejo samo restriktivno. Razvite države se v zadnjih letih trudijo, da bi v svojih državah ustvarile davčno ugodno poslovno okolje.

3.2 Organizacije v boju proti davčnim oazam

V zadnjih letih so različne organizacije (OECD, FATF, EU) skupaj nastopile v boju proti davčnim oazam, saj gre po njihovem mnenju za škodljivo davčno konkurenco, ki lahko resno ogrozi fiskalne prihodke držav s tradicionalnim davčnim sistemom.

3.2.1 Evropska unija

Evropska unija je leta 1997 ustanovila odbor za obdavčitev poslovanja, ko je bil predlagan sveženj evropske davčne zakonodaje, skupaj s predlogom za harmonizacijo davka na premoženje. Primarolo Group, ki se imenuje po svojem vodji Dawnu Primarolo, je leta 2000 objavila prvi dokument, ki je vplival na poslovanje z davčnimi oazami. Skupina je pregledala stotine davčnih določil in na seznam uvrstila 66 določil, ki so po njihovem mnenju škodljiva. ECOFIN (Ekonomsko-finančni svet EU) je februarja 2000 sklenil, da poročilo obnovi, ne da bi zavzel stališče do njegove vsebine. Poročilo je najprej šokiralo nato pa je bil sprejet sporazum, da je odpravljanje pomanjkljivosti prostovoljno (Plantan, 2002, str. 19).

Februarja 2007 je na sestanku članic EU belgijska poslanka pod vprašaj postavila smotrnost obstoja Primarolo Goup. Izpostavila je dejstvo, da je skupina opravila svoje delo in sedaj ni več tehtnega razloga za njen obstanek. Predstavniki Finske je še dodal, da je bila skupina ustanovljena, ko je bilo v EU 15 držav, sedaj jih pa je 27 in večina od njih nima koristi od te skupine. Vendar je na koncu prevladalo mnenje, da je skupina koristna in naj nadaljuje s svojim delom (Mallinder, 2007, str. 18).

3.2.2 Projektna skupina za finančno ukrepanje

Naslednja skupina, ki je začela vršiti pritiske na davčne oaze, je bila leta 1989 v Parizu ustanovljena skupina FATF (projektna skupina za finančno ukrepanje). Skupina je bila ustanovljena kot odgovor na škodo, ki jo je mednarodnemu finančnemu sistemu povzročalo »pranje« denarja. Skupina je leta 1990 pripravila poročilo 40 priporočil, ki so podajala ukrepe proti tovrstni dejavnosti. Ta dokument je eden izmed najpomembnejših dokumentov na področju preprečevanja »pranja« denarja.

Skupina FATF šteje 34 držav članic in je na mednarodnem področju zelo dejavna, saj vsako leto izdela poročilo o tipologiji in stanju na področju »pranja« denarja ter opravlja preglede sistemov za njegovo preprečevanje. Skupina je v letu 1999 in 2000 začela pregled zakonodaj. Namen pregleda je bil identifikacija držav, ki imajo hujše pomanjkljivosti pri sistemu za preprečevanje »pranja« denarja. V februarju 2000 je bilo na srečanju FATF sprejetih 25 kriterijev za preučitev sistema za preprečevanje te ilegalne dejavnosti in seznam 50 finančnih središč, katerih pregled naj bi opravili (Plantan, 2002, str. 19).

FATF predstavlja davčnim oazam resnejšo grožnjo kot Forum za finančno stabilnost, že zaradi priporočil o pozornosti, ki naj jo finančne organizacije namenjajo transakcijam z nesodelujočimi državami ali območji ter zaradi napovedanih kazenskih ukrepov. Večina od

držav, omenjenih v poročilu, se je pritožila, da je bilo ocenjevanje nepravilno, a so izrazile pripravljenost, da očitane napake popravijo (Plantan, 2002, str. 20).

3.2.3 Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj

Dejstvo, da se delež davkov v BDP zahodnoevropskih držav zmanjšuje tudi zaradi prenosa obdavčljivih prihodkov iz teh držav v države oz. v območja z nižjo ali ničelno stopnjo obdavčitve, je spodbudilo države članice OECD, da so maja, leta 1996 posredovale organizaciji predlog za začetek aktivnosti zoper območja s škodljivimi davčnimi učinki. Ta predlog so leta 1996 izpostavili tudi predsedniki držav G7 in v svojem Lyonskem sporočilu zapisali, da trdno podpirajo aktivnosti OECD v boju zoper škodljivim davčnim oazam (Šešok, 2002a, str. 9).

OECD je ustanovila fiskalni komite, ki je leta 1996 začel projekt določitve škodljivih davčnih sistemov. Kot rezultat dela so izdali Poročilo o škodljivi davčni konkurenci, ki ga je OECD sprejela leta 1998. Poročilo so sprejele vse članice OECD razen Švice in Luksemburga. Glavni namen poročila je prikazati, kako in na kakšen način davčni sistemi z nižjo oz. ničelno stopnjo davka škodljivo vplivajo na države s tradicionalnimi davčnimi sistemi.

Poročilo opredeli kot škodljive davčne oaze tiste, ki ustrezajo naslednjim kriterijem (Tax Haven Criteria, OECD):

- davčni sistem omogoča nižjo ali ničelno davčno stopnjo,
- davčni sistem ni transparenten,
- davčni sistem ne omogoča izmenjave informacij z ostalimi davčnimi sistemi. Tukaj so ostali davčni sistemi predvsem mišljeni kot sistemi s tradicionalnim davčnim sistemom.,
- umetna opredelitev davčne osnove,
- neprilagojenost globalni ureditvi transference cen,
- tuji prihodek je izvzet iz davčne osnove v davčni oazi,
- davčni sistem je vključen v mrežo bilateralnih in multilateralnih sporazumov o izogibanju dvojnemu obdavčevanju,
- davčni sistem omogoča opravljanje finančnih transakcij zgolj iz razloga izogibanja davkom.

OECD je leta 2007 izdal poročilo o napredku pri boju proti davčni utaji preko davčnih oaz. V poročilu so zapisali, da davčne oaze napredujejo pri izboljševanju transparentnosti in sodelovanju pri preprečevanju davčnih utaj. Ob tem pa dodajajo, da še vedno obstajajo države, ki ne zadoščajo standardom, ki jih je postavil OECD (OECD reports progress in fighting offshore tax evasion, but says more efforts are needed).

V poročilu navajajo, da je pomankanje transparentnosti lahko škodljivo in ga lahko izrabijo nepošteni davkoplačevalci. Pri boju proti utaji davkov poročilo navaja naslednje napredke (OECD reports progress in fighting offshore tax evasion, but says more efforts are needed):

- OECD je podpisal skoraj 100 novih sporazumov o izmenjavi informacij, med njimi tudi Švica.
- Na nekaterih področjih so bili sporazumi razširjeni, da še bolje preprečujejo davčne utaje.
- Dostop do bančnih informacij za davčne namene je bil močno izboljšan v Belgiji.

OECD ostaja ena izmed vodilnih organizacij pri boju proti davčnim oazam in davčnih utajah preko le-teh.

3.3 Afera Liechtenstein

Nemčijo je letos spomladi pretresla afera, ki je prerasla v največji škandal v povojni Nemčiji. V aferi naj bi bilo več sto nemških državljanov na bančnih računih v Liechtensteinu skrivalo do štiri milijarde evrov davčno neprijavljenih sredstev. Afera se je začela, ko naj bi bivši uslužbenec LGT-banke razkril zaupne podatke o klientih omenjene banke.

3.3.1 Ozadje afere

Heinrich Kieber, bivši uslužbenec Liechtensteinske banke LGT, je 18 mesecev pred izbruhom afere ponudil zaupne podatke o klientih večim državam po svetu, med drugim tudi ZDA. Takšna razkritja lahko povzročijo upad ugleda Liechtensteina kot zanesljive in diskretne davčne oaze, ki nudi zavetje bogatim tujcem, ki so davčno tajnost v Liechtensteinu imeli za samoumevno (The Liechtenstein Connection).

Razkritje zaupnih podatkov je v Nemčiji povzročilo veliko preiskavo, v kateri so oblasti v hišnih preiskavah preiskale na stotine ljudi, ki so se poskušali izogniti davkom. Nemčija naj bi za zaupne podatke plačala približno 4,2 mio evrov davkoplačevalskega denarja (Crawford, Esteril & Simpson, 2008, str. 19).

Kot prvega v preiskavi so oblasti aretirale Klause Zumwinkla, dolgoletnega direktorja Deutsche Post AG in ključnega človeka pri mnogih državnih podjetjih. Pri Deutsche Post so nemudoma objavili novico, da Zumwinkel ni več direktor Deutsche Post AG.

Robert Wallner, preiskovalec v Liechtensteinu, je povedal, da je Heinrich Kieber pred leti že bil obsojen in da je oblastem grozil z razkritjem zaupnih podatkov LGT-banke, če ne dobi novega potnega lista in se tako izogne sojenju. Oblasti so njegovo ponudbo zavrnile in verjele, da je Kieber vse zaupne podatke predal oblastem. Liechtensteinske oblasti sedaj sumijo, da je Kieber zadržal nekaj zaupnih podatkov in jih nato prodal nemškim oblastem (Crawford et al. 2008, str. 19).

Pri LGT-banki, ki je v lasti liechtensteinske kraljeve družine, niso hoteli komentirati možne vključenosti Kieberja. Povedali so samo, da je uslužbenec leta 2002 v eni izmed njihovih

poslovalnic ukradel podatke zaupne narave, vendar ta uslužbenec pri LGT-banki ni več zaposlen (Schmid, 2008).

Liechtenstein ostaja poleg Andore in Monaca le še ena izmed redkih davčnih oaz, ki niso pripravljene sodelovati in se prilagajati standardom, ki jih je določila OECD.

3.3.2 Odzivi na afero

Afera je Liechtenstein ogrozila, saj je najprivlačnejša lastnost le-tega bila bančna tajnost. Z razkritjem bančnih podatkov je Liechtenstein izgubil zaupanje mnogih komitentov, po drugi strani pa so davčne oblasti pokazale, da nobena davčna oaza ne more zagotavljati popolne bančne tajnosti in so s tem napovedale boj proti zlorabam davčnih oaz v nezakonite namene.

Nemška vlada je po seriji aretacij domnevnih utajevalcev davka pritisnila na Liechtenstein, naj omili bančno tajnost in tako pripomore k večji preglednosti na tem področju v Evropi. Nasprotno se je Liechtenstein odzval s kritiko, da je nesprejemljivo, da je Nemčija za nezakonito pridobljene podatke o bančnih računih v Liechtensteinu plačala do pet milijonov evrov. Temu je še dodal, da v Liechtensteinu ni mogoče žrtvovati zakonskih pravil zaradi davčnih interesov in da so davčno tajnost odločeni braniti z vsemi sredstvi. (Kenda, 2008, str. 9).

Afero je komentiral tudi generalni sekretar OECD, ki je opozoril, da obstoj davčnih oaz, ki ne dosegajo mednarodnih standardov transparentnosti, spodbuja rezidente drugih držav k izogibanju svojim davčnim obveznostim.

SKLEP

Davčne oaze so po svetu dobro znan pojem, kar pa ne moremo trditi za Slovenijo. Afere, kot je bila nedavna v Liechtensteinu, povzročijo buren odziv medijev, kar pa le negativno vpliva na ugled davčnih oaz, saj jih javnost nemudoma začne povezovati z davčnimi utajami. Takšen ugled davčnih oaz pomeni, da podjetja ne namenijo zadostne pozornosti zniževanju stroškov na način davčnega izogibanja, ki je v večini zahodno evropskih zakonsko dovoljeno.

Cilj diplomske naloge je bil predstaviti uporabo davčnih oaz v praksi. Predstavil sem tri primere uporabe offshore centrov, vendar je za celovit in uspešen davčni načrt potrebno več. Nobena literatura ali vir ne podaja točnih podatkov, kako izvesti celovit in uspešen offshore davčni načrt. Za takšne storitve obstajajo podjetja, ki imajo najete strokovnjake, ki se ukvarjajo izključno s finančnim načrtovanjem preko davčnih oaz.

V diplomski nalogi sem izvedel simulacijo, kako bi lahko zakonodajalec s primernimi funkcijami kazni minimiziral davčne utaje in kako lahko davčno izogibanje s pravilnim davčnim načrtovanjem privede do prihankov za podjetja.

Kot sem v nalogi predstavil, različne davčne oaze po vsem svetu ponujajo vse vrste specifičnih rešitev, ki posamezniku ali pravni osebi najbolj ustrezajo. Pri tem pa morajo biti poslovni subjekti skrbni pri davčnem načrtovanju, saj je meja med davčnim izogibanjem in

utajo davkov izredno tanka. Poleg tega se poslovnemu subjektu ob napačnem davčnem načrtovanju lahko zgodi, da bo plačal večji davek, kot bi ga sicer.

Davčne oaze državam s tradicionalnim davčnim sistemom povzročajo precej težav, saj z ugodnimi davčnimi pogoji povzročajo beg kapitala iz razvitih držav v davčne oaze. Ta kapital torej ni obdavčen v tradicionalnih državah, kar pomeni, da države pobirajo manj davkov, kot bi jih sicer. Zato se države članice OECD na vse možne načine borijo, da bi davčne oaze na prvem mestu ukinile bančno tajnost in seveda ukinile ničelno davčno stopnjo. Z izgubo davčne tajnosti pa davčne oaze izgubljajo svojo privlačnost. Ogorčen boj OECD in celotne Evropske unije pa kaže na to, kako bistvenega pomena so davčne oaze in da zaradi svoje razsežnosti predstavljajo velik problem. Razvite države se bodo morale sprijazniti z dejstvom, da davčnih oaz v celoti ne bodo mogle izkoreniniti, čeprav je pričakovati, da se bo tudi v teh državah davčna zakonodaja sčasoma približala tisti v razvitih. Na drugi strani pa morajo države s tradicionalnimi davčnimi sistemi začeti razmišljati v nasprotni smeri in poskusiti narediti svoje davčne zakonodaje prijaznejše davkoplačevalcem.

Zanimivost davčnih sistemov je, da se vse vključene skupine bojujejo med seboj. Oblasti se trudijo, da bi čim bolj učinkovito pobrale čim več davka in preprečile davčne utaje, na drugi strani pa davkoplačevalci iščejo neskončno mnogo načinov, kako se davkom izogniti. Potem je tukaj še boj med samimi državami, ki se pri vse bolj odprtem gospodarstvu in vse večjem pretoku kapitala trudijo pridobiti čim več klientov.

Pobiranje davkov je ključnega pomena za preživetje države. Čeprav se tega bolj ali manj zavedamo vsi državljani, pa vsi na nek način iščemo načine, kako se plačilu davkov izogniti. Nekateri poskušajo z davčnimi utajami, drugi z »delom na črno«, najbolj iznajdljivi pa uporabljajo davčne oaze, ki omogočajo legalno pot davčnega izogibanja.

LITERATURA IN VIRI

1. Bjegović, D. (1999). *OFFSHORE podjetja in njihova uporaba*. Ljubljana: Gembala.
2. Business Dictionary [Conduit company]. Najdeno 2. Septembra na spletnem naslovu <http://www.businessdictionary.com/definition/direct-conduit-company.html>.
3. *Cayman Islands Population, Language and Culture*. Najdeno 22. avgusta na spletnem naslovu <http://www.lowtax.net/lowtax/html/jcacfir.html#geography>.
4. Crawford, D., Esteril, M. & Simpson G.R. (2008, 19. februar). Stolen Data Spur Tax Probes. *The Wall Street Journal*. Najdeno 6. junija 2008 na spletnem naslovu <http://online.wsj.com/article/SB120333229682874855.html>.
5. Crnomarkovič, M. (2002, 24. april). Eksotične davčne oaze popuščajo pod pritiskom razvitih držav. *Finance*, str. 19.
6. Dvorak, J. (2007, 29. junij). Mauritius: How Does Mauritius Rate As An International Offshore Jurisdiction According To International Requirements Compliance?. *Mondaq*. Najdeno 24. junija 2008 na spletnem naslovu <http://www.mondaq.com/article.asp?articleid=49736>.
7. *FATF Members and observers* [OECD]. Najdeno 10. junija 2008 na spletnem naslovu http://www.oecd.org/document/52/0,3343,fr_32250379_32237295_34027188_1_1_1_1,00.html#FATF_Members.
8. *Forming a Company in Cayman Islands*. Najdeno 27. avgusta na spletnem naslovu <http://caymanlife.wordpress.com/2008/07/22/forming-a-company-in-cayman-islands>.
9. Hampton, M.P. (1996). *The offshore interface: tax havens in the global economy*. New York: Macmillan.
10. *Hong-Kong offshore company* [Maritime International Ltd.]. Najdeno 29. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.milonline.com/companies/hong-kong-offshore-company.html>.
11. *Jersey's Lowtax Specialisations*. Najdeno 24. avgusta na spletnem naslovu <http://www.lowtax.net/lowtax/html/jjenews.html>.
12. *Jersey Tax Treatment of Offshore Operations*. Najdeno 17. julija 2008 na spletnem naslovu <http://www.lowtax.net/lowtax/html/jjeoltr.html#tax>.
13. Kenda, A. (2008, 21. februar). Bančna utrdba Liechtenstein napadena. *Finance*, str. 9.
14. Kirchler e., Maciejovsky B., Schneider f. (2001, junij). Everyday Representations of Tax Avoidance, Tax Evasion, and Tax Flight: Do Legal Differences Matter? Najdeno 22. Avgusta na spletnem naslovu <http://edoc.hu-berlin.de/series/sfb-373-papers/2001-43/PDF/43.pdf>.
15. Kuhar Puc, R. (2007). *Davčne oaze danes*. Ljubljana: Primath.
16. *The Liechtenstein Connection*. Najdeno 11. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.spiegel.de/international/business/0,1518,535768,00.html>.
17. *Liechtenstein Tax Treatment of Offshore Operations*. Najdeno 16. julija 2008 na spletnem naslovu <http://www.lowtax.net/lowtax/html/jlioltr.html#tax>.
18. *Luxembourg Tax Treatment of Offshore Operations*. Najdeno 16. julija 2008 na spletnem naslovu <http://www.lowtax.net/lowtax/html/jlxoltr.html#tax>.
19. Mallinder L. (2007, februar). EU politics: Primarolo group under fire. *EIU ViewsWire*. Str. 18.

20. *Mauritius GBCI Company (Offshore Company)*. Najdeno 24. avgusta na spletnem naslovu <http://www.lowtax.net/lowtax/html/jmucos.html#gbc1>.
21. *Mauritius Trusts*. Najdeno 29. avgusta na spletnem naslovu <http://www.lowtax.net/lowtax/html/jmucos.html#trusts>.
22. Plantan, U. (2000, 3. nov.). Offshore finančna središča - druga stran mednarodnega finančnega sistema. *Finance*, str. 29-33.
23. Plantan, U. (2002, 2. apr.). Offshore finančna središča - vzrok za razpoke na fiskalni fasadi?. *Bančni vestnik*, str. 18-22.
24. Pooler, V.H. (1992). *Global Purchasing: Reaching for the World*. New York: Van Nostrand Reinhold.
25. Schmid, B. (2008, 14. februar). Authorities Investigating Deutsche Post CEO for Tax Evasion. *Spiegel Online*. Najdeno 20. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.spiegel.de/international/business/0,1518,535230,00.html>.
26. Spitz, B. (1999). *International tax havens guide*. San Diego: Harcourt Professional Publishing.
27. Stanovnik, T. (2004). *Javne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
28. Stiglitz, J.E. (1985). The general theory of tax avoidance. *National Tax Journal*, 38 (3) str. 325-328.
29. Šešok, K. (2002a). Offshore družbe: učinkovito poslovno orodje ali ogrožanje tradicionalnih davčnih sistemov. *Pravna praksa*, št. 24.
30. Šešok, K. (2002b). *Davčno načrtovanje*. Pravna praksa, št. 22.
31. *Terms used in Financial Services*. Najdeno 27. avgusta na spletnem naslovu <http://www.msol.co.uk/main/h1070.htm>.
32. *Tax Haven Criteria* [OECD]. Najdeno 08. junija 2008 na spletnem naslovu http://www.oecd.org/document/23/0,3343,en_2649_33767_30575447_1_1_1_1,00.html.
33. Wikipedia. [Cayman Islands] Najdeno 15. Julija 2008 na spletnem naslovu http://en.wikipedia.org/wiki/Cayman_Islands.
34. Wikipedia. [Jearsy]. Najdeno 8. Junija 2008 na spletnem naslovu <http://en.wikipedia.org/wiki/Jersey>.
35. Zakon o davku na dodano vrednost. (2006). *Uradni list RS*. (št. 117/2006, 16. november 2006).

PRILOGE

PRILOGA 1: Izračun potencialnega dobička pri funkciji kazni $\theta(e) = ((e \cdot \tau)^2)/10$

Π	p	Q	x	c(x)	e	t	θ
1.600 €	0,04	20 €	200	1600	0	4 €	0 €
1.634 €	0,04	20 €	200	1600	10,00	4 €	160 €
1.654 €	0,04	20 €	200	1600	20,00	4 €	640 €
1.662 €	0,04	20 €	200	1600	30,00	4 €	1.440 €
1.658 €	0,04	20 €	200	1600	40,00	4 €	2.560 €
1.640 €	0,04	20 €	200	1600	50,00	4 €	4.000 €
1.610 €	0,04	20 €	200	1600	60,00	4 €	5.760 €
1.566 €	0,04	20 €	200	1600	70,00	4 €	7.840 €
1.510 €	0,04	20 €	200	1600	80,00	4 €	10.240 €
1.442 €	0,04	20 €	200	1600	90,00	4 €	12.960 €
1.360 €	0,04	20 €	200	1600	100,00	4 €	16.000 €
1.266 €	0,04	20 €	200	1600	110,00	4 €	19.360 €
1.158 €	0,04	20 €	200	1600	120,00	4 €	23.040 €
1.038 €	0,04	20 €	200	1600	130,00	4 €	27.040 €
906 €	0,04	20 €	200	1600	140,00	4 €	31.360 €
760 €	0,04	20 €	200	1600	150,00	4 €	36.000 €
602 €	0,04	20 €	200	1600	160,00	4 €	40.960 €
430 €	0,04	20 €	200	1600	170,00	4 €	46.240 €
246 €	0,04	20 €	200	1600	180,00	4 €	51.840 €
50 €	0,04	20 €	200	1600	190,00	4 €	57.760 €
-160 €	0,04	20 €	200	1600	200,00	4 €	64.000 €

PRILOGA 2: Izračun pričakovanega dobička pri funkciji kazni $\theta(e) = 50 \cdot e \cdot \tau$

Π	p	Q	x	c(x)	e	t	θ
1.600 €	0,04	20 €	200	1600	0	4 €	0 €
1.560 €	0,04	20 €	200	1600	10,00	4 €	2.000 €
1.520 €	0,04	20 €	200	1600	20,00	4 €	4.000 €
1.480 €	0,04	20 €	200	1600	30,00	4 €	6.000 €
1.440 €	0,04	20 €	200	1600	40,00	4 €	8.000 €
1.400 €	0,04	20 €	200	1600	50,00	4 €	10.000 €
1.360 €	0,04	20 €	200	1600	60,00	4 €	12.000 €
1.320 €	0,04	20 €	200	1600	70,00	4 €	14.000 €
1.280 €	0,04	20 €	200	1600	80,00	4 €	16.000 €
1.240 €	0,04	20 €	200	1600	90,00	4 €	18.000 €
1.200 €	0,04	20 €	200	1600	100,00	4 €	20.000 €
1.160 €	0,04	20 €	200	1600	110,00	4 €	22.000 €
1.120 €	0,04	20 €	200	1600	120,00	4 €	24.000 €
1.080 €	0,04	20 €	200	1600	130,00	4 €	26.000 €
1.040 €	0,04	20 €	200	1600	140,00	4 €	28.000 €
1.000 €	0,04	20 €	200	1600	150,00	4 €	30.000 €
960 €	0,04	20 €	200	1600	160,00	4 €	32.000 €
920 €	0,04	20 €	200	1600	170,00	4 €	34.000 €
880 €	0,04	20 €	200	1600	180,00	4 €	36.000 €
840 €	0,04	20 €	200	1600	190,00	4 €	38.000 €
800 €	0,04	20 €	200	1600	200,00	4 €	40.000 €

PRILOGA 3: Izračun pričakovanega dobička pri davčnem izogibanju in plačilu davka $\theta(e) = (\tau * e) + (\tau_2 * e)$

Π	p	Q	x	c(x)	e	τ	τ_2	θ
1.300 €	0,04	20 €	200,00	1900	0	4 €	2 €	0 €
1.338 €	0,04	20 €	200,00	1900	10,00	4 €	2 €	60 €
1.375 €	0,04	20 €	200,00	1900	20,00	4 €	2 €	120 €
1.413 €	0,04	20 €	200,00	1900	30,00	4 €	2 €	180 €
1.450 €	0,04	20 €	200,00	1900	40,00	4 €	2 €	240 €
1.488 €	0,04	20 €	200,00	1900	50,00	4 €	2 €	300 €
1.526 €	0,04	20 €	200,00	1900	60,00	4 €	2 €	360 €
1.563 €	0,04	20 €	200,00	1900	70,00	4 €	2 €	420 €
1.601 €	0,04	20 €	200,00	1900	80,00	4 €	2 €	480 €
1.638 €	0,04	20 €	200,00	1900	90,00	4 €	2 €	540 €
1.676 €	0,04	20 €	200,00	1900	100,00	4 €	2 €	600 €
1.714 €	0,04	20 €	200,00	1900	110,00	4 €	2 €	660 €
1.751 €	0,04	20 €	200,00	1900	120,00	4 €	2 €	720 €
1.789 €	0,04	20 €	200,00	1900	130,00	4 €	2 €	780 €
1.826 €	0,04	20 €	200,00	1900	140,00	4 €	2 €	840 €
1.864 €	0,04	20 €	200,00	1900	150,00	4 €	2 €	900 €
1.902 €	0,04	20 €	200,00	1900	160,00	4 €	2 €	960 €
1.939 €	0,04	20 €	200,00	1900	170,00	4 €	2 €	1.020 €
1.977 €	0,04	20 €	200,00	1900	180,00	4 €	2 €	1.080 €
2.014 €	0,04	20 €	200,00	1900	190,00	4 €	2 €	1.140 €
2.052 €	0,04	20 €	200,00	1900	200,00	4 €	2 €	1.200 €